

Махмудов Ілхом
к.т.н., ст.викладач
Панченко Михайло
к.т.н., доцент
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин, Україна

ОНОВЛЕННЯ ПАРКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ УКРАЇНИ

Проблема. Основні тенденції на ринку сільськогосподарської техніки України можна охарактеризувати двома словами: могутніше і ширше. Це означає, що сільгоспвиробники з кожним роком намагаються купувати все більш потужні трактори, комбайни, більш широкі знаряддя для обробітку ґрунту і для посіву. Виробники техніки, з огляду на зростаючий попит, щороку виводять на ринок все більш продуктивну, як наслідок енергозберігаючу техніку. До речі, такі ж тенденції відслідковуються в СНГ, Південній та Північній Америці та Австралії, тобто практично у всіх країнах найбільших виробників сільгосппродукції окрім ЄС.

Фермери Євросоюзу обмежені маленькими розмірами полів і щедро дотуються урядами країн-членів, тому більшість країн ЄС залишаються осторонь від загальносвітових тенденцій. Україна, яка в довгостроковій перспективі стане членом цього об'єднання, буде мати величезні перспективи для розширення ринків збуту вітчизняної сільгосппродукції і продуктів її переробки, за рахунок меншої собівартості і не гіршої якості продукції.

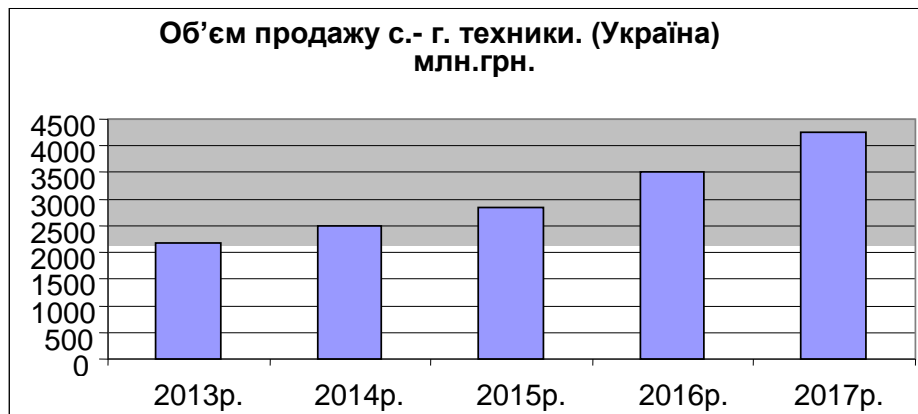
Аналіз. В Україні перехід на високопродуктивну сільгосптехніку викликаний не тільки прагненням аграріїв знизити собівартість продукції, також і великими розмірами угідь, які дозволяють останню експлуатувати. Не менш важливим і суто українським чинником є відсутність кваліфікованих кадрів у сільській місцевості і краща можливість контролю за використанням обладнання. Наприклад, в одному з корпоративних господарств Черкаської області із загальним обсягом ріллі 18000 га, яке повністю перейшло на найбільш продуктивну техніку, всю необхідну техніку для обробітку цієї площі обслуговує 10 механізаторів, тоді як до цього, у механізованих загонах експлуатувалося більше 300 одиниць техніки з обслуговуючим персоналом понад 200 осіб.

Ринок сільськогосподарської техніки України складається з трьох практично однакових в грошовому вираженні частин: зернозбиральні комбайни, трактори та інше обладнання.

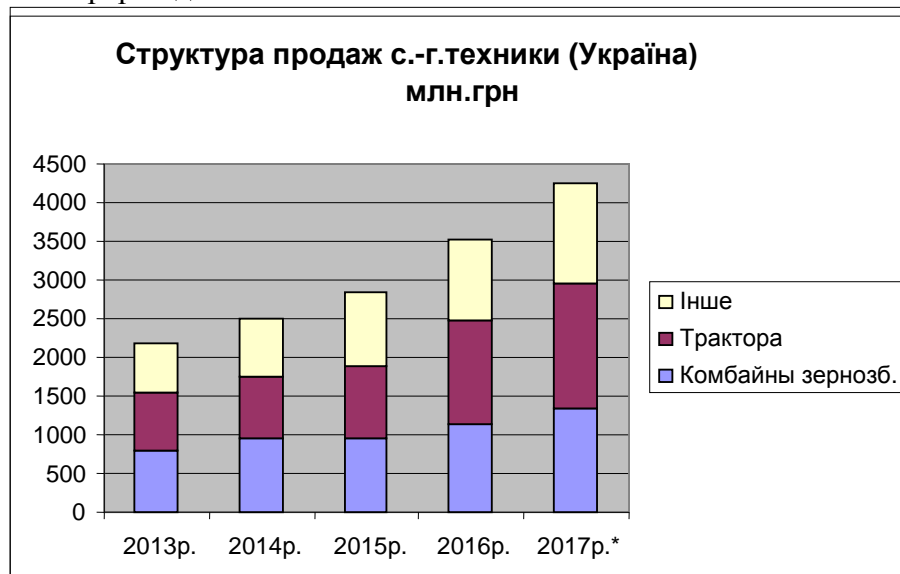
У кількісному виразі, більше за все продається причіпного і навісного обладнання (понад 10 000 одиниць на рік), тракторів (понад 5000 од.), а зернозбиральних комбайнів - менше 2000 од. У більшості країн ЄС і США трактора в грошовому вираженні займають близько половини всього ринку, в Україні ситуація дещо інша, за рахунок значної частки дешевої техніки білоруського та вітчизняного виробництва.

Обсяг продажу сільськогосподарської техніки в Україні стрімко зростає в останні роки. Найбільш стрімкі темпи зростання (23%) продажів зафіксовані в 2007 році в порівнянні з попереднім роком. Обсяг реалізації техніки в минулому році перевищив аналогічний показник 2004 року більш ніж на 60%. Таким чином, середньорічне зростання продажів склав близько 15%. Збільшення темпів зростання продажів викликане стрімким зростанням цін на основні види сільськогосподарської продукції, значним залученням інвестицій в АПК, зростаючої зношеністю машинно-тракторного парку і зміною технологій обробітку ґрунту (активне впровадження No-та Mini-Till). В наслідок цього найбільш активно зростають продажу таких видів техніки, як трактори, сівалки та ґрунтообробні знаряддя.

Діаграма 1

Обмеження купівельної спроможності аграріїв є основним стримуючим фактором для розвитку ринку. Оскільки земля не є товаром, то сільгоспвиробники не мають можливості залучати кошти під заставу землі на поліпшення агротехнологій, а основним джерелом доходів залишається лише врожай. У той же час висока зношеність машинно-тракторного парку сільськогосподарських підприємств (понад 85%) і різке зростання інвестицій в село будуть стимулювати аграріїв до оновлення техніки.

За оцінками вітчизняних наукових фахівців, Україні щороку необхідно купувати по 10000 од. тракторів і комбайнів для того щоб за 5 років повністю оновити парк техніки. З цим твердженням можна погодитися, якщо брати до уваги лише техніку виробництва країн колишнього СРСР. Якщо ж такі ж самі розрахунки провести для техніки з далекого зарубіжжя, то кількість реалізованої техніки скоротиться до 2000-2500 од. зернозбиральних комбайнів і 6500-7000 од. тракторів на рік.

Обсяги продажів не включають: обладнання для тваринницьких ферм, зберігання і переробки сільгосппродукції, техніки для іригації і присадибних господарств.

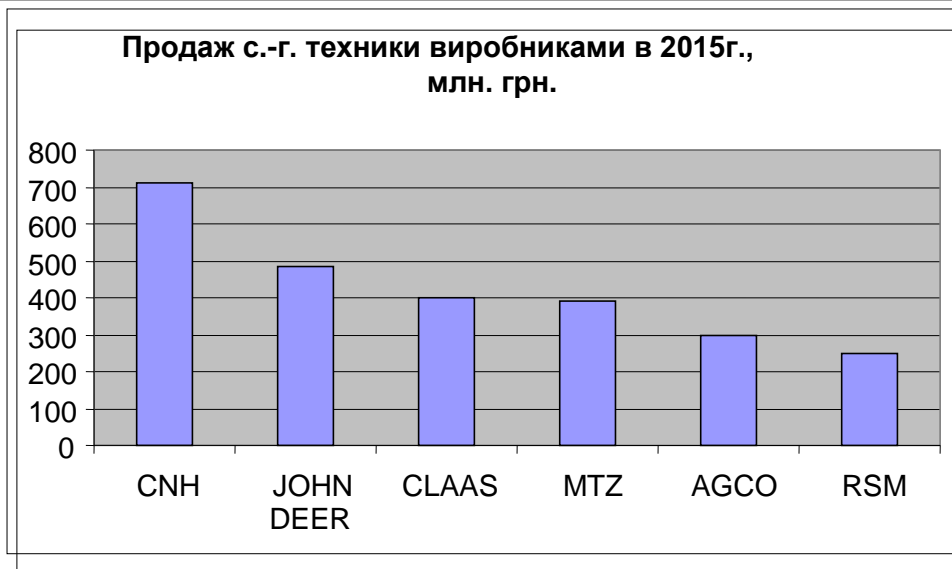
Світові бренди представлені в Україні відносно короткий термін, не більше 15 років. Після отримання Україною незалежності ці компанії почали шукати партнерів серед українських фірм, а деякі з них відкрили представництва. Але попит на імпорту техніку в той час практично був відсутній, тому виробники шукали інші шляхи входу на ринок, крім прямих продажів. Почалися поставки вживаної техніки, розробка спільних проектів з виробництва техніки на базі вітчизняних підприємств, а також постачання під гарантії Уряду України. Великі обсяги імпортової техніки в Україні з'явилися після величезних державних закупівель техніки у 1994-2000 роках. У більшості під державні закупівлі та технічну

Напрямок
«Розвиток підприємств, галузей та регіонів»

допомогу JOHN DEER, CASE і CLAAS. За ці роки було завезено в Україну понад 3000 од. імпортової техніки. Ці закупівлі дали можливість українським аграріям спробувати в роботі імпортне обладнання і тим самим сформували попит на техніку до початку 2000-х років.

Обсяги продажу сільгосптехніки й устаткування, млн. грн.

	2013р.	2014р.	2015р.	2016р	2017р.
Всього	2174	2503	2850	3512	4260
Комбайни зернозбиральні	798	950	959	1132	1350
Трактори	740	791	930	1350	1600
Комбайни бурякозбиральні	201	280	361	150	250
Сівалки	180	209	250	350	450
Ґрунтообробна техніка	108	115	127	225	300
Комбайни інші	72	81	98	150	150
Ін. причіпний та навісне обладн.	75	77	125	155	170

В останні 7 років ці виробники реалізують техніку переважно через сформовані дилерські мережі, хоча фірма CLAAS також має спільне виробництво зернозбиральних комбайнів з Павлоградським механічним заводом. Всі інші проекти по спільному виробництву були згорнуті. Загальна частка цих виробників постійно зростає за рахунок високої продуктивності та надійності техніки, а також використання найсучасніших технологій для оптимізації її роботи.

Продажі сільгосптехніки по виробниках в 2015р.

Виробник	млн. грн.	Частка, %
CNH	710	20
JOHN DEER	485	14
CLAAS	398	11
MTZ	390	11
AGCO	296	8
RSM	248	7
Ітого	2527	72
Інші	985	28
ВСЬОГО	3512	100

CNH - бренди: Case, New Holland, Flexi Coil

AGCO - бренди: Massey Ferguson, Fendt, Challenger, Valtra

Висновок. Більшість провідних світових виробників сільськогосподарської техніки вже понад 10 років представлені на українському ринку. Їх можна розділити на світових лідерів у сільськогосподарському машинобудуванні (JOHN DEER, CNH, AGCO, CLAAS) і виробники країн СНД.

Взагалі в 2015-2017 роках на частку вищезгаданих виробників припадає понад 72% реалізованої техніки. З огляду на поступовий занепад виробництва сільськогосподарської техніки на вітчизняних заводах, можна прогнозувати, що частка цих виробників буде зростати й надалі.

Список використаних джерел

1. Ринок сільськогосподарської техніки в Україні. (За матеріалами Міжнародної конференції «Inputs 2008, Матеріально-технічні ресурси для аграрного сектора: ризики та перспективи.) - Київ.: Аналітичний центр «УкрАгроКонсалт», 2008.

2. Формування і реалізація державної технічної політики розвитку матеріально-технічної бази АПК в Україні. Матеріали до 5-річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. К.-2003-С.40-45.

3. Махмудов І.І. Формування ринку технічних засобів в агропромисловому комплексі України // Міжвідомчий науковий збірник ННЦ «Інститут механізації та електрифікації сільського господарства» Глеваха, 2016. Випуск 9 - с.65-70.

4. Махмудов І.І., Іванов Є.К. Інноваційні шляхи при рішенні проблем матеріально-технічної бази с.-г. підприємств. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, «Стратегія економічного розвитку України: теоретичні засади та механізми реалізації», 14-15 квітня 2016 р. ВП НУБіП «Ніжинський агротехнічний Інститут», Ніжин

5. Дейнека С., Гринь М., Махмудов І.І. Використання матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах. Науково-виробничий журнал «Техніка і технології АПК» № 11 (62) листопад 2014. С.16-18

Мельниченко Григорій

к.е.н., доцент,

НДІ ДП «Каталіз і екологія», Інститут фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАНУ
м. Київ, Україна

Криштопа Максим

здобувач

Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Розв'язання проблеми формування конкурентоспроможності національної економіки висуває необхідність розробки нової стратегії соціально-економічного розвитку країни, а саме стратегії модернізації і її наукового обґрунтування в територіальному розрізі. Ця необхідність зумовлена різким контрастом між ресурсними можливостями країни та її низьким місцем у світі за конкурентоспроможністю товарів і послуг.

Україна серед країн світу традиційно має значний науково-технічний і освітній потенціал, кваліфіковані кадри. Однак в результаті системної кризи найсерйозніші порушення сталися саме в науково-технічному потенціалі, який є головним джерелом сучасного економічного зростання. Динаміка фінансування української науки з початку 1990-х рр. характеризується спадом, обсяг науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок скорочується, що тягне за собою різке зниження конкурентоспроможності національної економіки та втрату значної частини потенціалу економічного зростання.